

Översyn av kommunal lagstiftning

Ålands landskapsregering
29.8.2016

Innehåll

1	Uppdraget.....	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	Metod	6
1.3	Avgränsningar.....	6
2	Kommunsektorns allmänna kommentar.....	7
3	Kommunsektorns mycket högt prioriterade förslag	8
3.1	Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland	8
3.2	LL (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen	8
3.3	LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet	9
3.4	Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.....	9
3.5	LL (2007:14) om Kompensation för förlust av skatteintäkter (2007:75).....	9
3.6	Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland.....	10
3.7	Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland	10
3.8	LL (1974:23) om avloppsvattenavgift	10
3.9	Landskapslag (1981:3) om renhållning.....	11
3.10	LF (2005:25) om producentansvar	11
3.11	Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland - Förslag på remiss	11
3.12	LL (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.....	13
3.13	LL (1957:23) om allmänna vägar / LL (1964:16) om kommunalvägar.....	14
3.14	LL (1980:46) om landskapsandel om underhållskostnader för gator	14
3.15	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland.....	15
3.16	Behörighetsförordningen för personal inom socialvården	16
3.17	Allmänna rekommendationer och riktlinjer.....	17
4	Kommunsektorns högt prioriterade förslag.....	18
4.1	LL (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	18
4.2	LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91).....	18
4.3	LL (1972:13) om lagberedningen.....	19
4.4	LL (1978:22) om tjänstekollektivavtal	19
4.5	LL (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning	20
4.6	LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna	21

4.7	LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.....	21
4.8	LL (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten	21
4.9	LL (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper	21
4.10	LL (1979:29) om allmänna vatten och avloppsverk.....	22
4.11	LL (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt	22
4.12	Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland	22
4.13	Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.....	23
4.14	LF (2008:130) om miljöskydd	24
4.15	LL (2011:114) om hälso- och sjukvård.....	24
4.16	LL (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland	24
4.17	LL (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	25
4.18	Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland - Förslag på remiss.....	26
4.19	LL (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet.....	27
4.20	LL (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp.....	28
4.21	LL (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda....	29
4.22	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland.....	29
4.23	LL (1997:82) om allmänna bibliotek.....	30
4.24	LL (1983:39) om kulturell verksamhet.....	31
4.25	LL (1987:86) om ungdomsarbete	31
4.26	Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland	31
4.27	Allmän kommentar om landskapsbidrag för skolelever	32
4.28	Allmänna rekommendationer och riktlinjer.....	32
4.29	Landskapets roll visavi 16 kommuner	33
4.30	Allmänna åsikter kring förenklingar	34
5	Kommunsektorns mindre högt prioriterade förslag	35
5.1	Självstyrelselag (1991:71) för Åland.....	35
5.2	Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting.....	35
5.3	LL (1970:39) om lagtings- och kommunalval (1994/63).....	35
5.4	LL (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	36
<u>_Toc459795762</u>		
5.6	LL (1977:77) om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten	37

5.7	LL (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna	37
5.8	LL (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund.....	37
5.9	Landskapsskattelag (1993:58)	38
5.10	LL (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet	38
5.11	LL (1981:77) om hundskatt.....	38
5.12	LL (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen.....	39
5.13	LL (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare	39
5.14	LL (2008:97) om tillämpning i landskapet Ålands av barnskyddslagen.....	39
5.15	LL (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag	40
5.16	LL (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland.....	40
5.17	LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen som moderskapsunderstöd.....	41
5.18	LL (1976:33) om yrkesmässig trafik/ LF (2008:140) om skolskjutsning.....	41
5.19	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland.....	41
5.20	LL (1983:57) om studieledighet.....	43

Översyn av kommunal lagstiftning

---

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

Landskapsregeringen har aviserat att överföringarna till kommunerna kommer att minska med sammanlagt fyra miljoner euro år 2017–2018. Med anledning av detta tillsatte landskapsregeringen en arbetsgrupp för översyn av kommunal lagstiftning den 5 april 2016.

Arbetsgruppens uppdrag var att genom en översiktlig bedömning ta fram ett tjänstemannaförslag till möjliga förändringar inom kommunal lagstiftning som leder till minskade kostnader för kommunerna. Förslaget överlämnades till landskapsregeringen som underlag för politisk behandling den 30 augusti 2016.

Till medlemmar i arbetsgruppen utsåg landskapsregeringen

- biträdande finanschef Runa Tufvesson, ordförande
- avdelningschef Bengt Michelsson
- biträdande kanslichef Henrik Häggblom, Mariehamns stad
- förbundsdirektör Magnus Sandberg, Ålands kommunförbund.

1.2 Metod

Utgångspunkten för arbetsgruppen var att ge kommunsektorn utrymme att presentera sina förändringsbehov för landskapsregeringen. Arbetet har utförts på tjänstemannanivå inom de egna organisationerna så att kommunsektorn först tagit fram sina ändringsförslag. Arbetsgruppen har sedan gått igenom förslagen innan dessa har skickats ut till sakkunniga vid landskapsregeringen för kommentar. Därefter har kommunsektorn prioriterat ändringsförslagen och valt att lyfta fram 17 förslag som särskilt viktiga. Det är dessa förslag i avsnitt 3 som är det centrala resultatet av processen.

Arbetsgruppen har valt att redovisa sitt arbete så öppet som möjligt och samtliga ändringsförslag från kommunsektorn finns därför med i rapporten. Ett flertal förslag berör områden där ett förändringsarbete redan pågår.

Notera att ändringsförslagen inte har varit uppe för politisk diskussion i någon av organisationerna. Notera också att landskapsregeringen inte prioriterat ändringsförslagen, varken sinsemellan eller i relation till andra arbetsuppgifter.

1.3 Avgränsningar

Arbetsgruppen utreder inte ändringsförslagen genom att analysera dess möjliga konsekvenser för invånarna, effekter på kommunernas ekonomi eller svårighetsgrad. Den politiska diskussionen sker efter att arbetsgruppen lämnat sin slutrapport. Landskapsregeringen inleder därefter eventuella utredningar av ändringsförslagen i enlighet med den politiska prioriteringen.

2 Kommunsektorns allmänna kommentar

De förslag till som kommunsektorn har tagit fram och prioriterat är långsiktiga. Det finns därmed inte några förslag som omedelbart leder till minskade kostnader för kommunerna.

Kommunerna vill betona landskapsregeringens ansvar att ge kommunerna möjlighet att minska kostnaderna för grundskola, barn- och äldreomsorgen. Detta eftersom dessa områden utgör en betydande andel av kommunernas kostnader

De snabbaste effekterna fås av ändringar i antingen skattelagstiftningen (avdrag, avdragskompensation) eller de lagar som på ett eller annat sätt direkt påverkar invånarnas rätt till service eller invånarnas avgifter för denna service. Givetvis finns det politiska och andra konsekvenser av dessa förslag som måste värderas skilt.

Övriga inbesparingar är mer långsiktiga, men t.ex. LL (1981:3) om renhållning är otidsenlig och har starkt bidragit till att bibehålla en betydligt högre kostnadsnivå för hanteringen på Åland jämfört med andra regioner. LL (1979:29) om allmänna vatten och avloppsverk försvårar möjligheterna att få en ekonomiskt försvarbar hantering av avloppsvattnet och har också miljöeffekter. LL (1964:16) om kommunalvägar är föråldrad och en revidering kan underlätta en övergång till ett mera rationellt vägunderhållssystem i landskapet osv.

Förslagen till ändring av förvaltningslagen, kommunallagen, LL om allmänna handlingars offentlighet osv. visar i huvudsak på behovet av att modernisera lagstiftningen.

Det är viktigt för kommunsektorn att landskapsregeringen tar till sig synpunkterna om vikten av att utreda ekonomiska konsekvenser av nya lagförslag, t ex när bibliotekslagen revideras.

Tidtabellen för de olika reformerna (kommunernas socialtjänst, ny socialvårdslag, nytt landskapsandelssystem samt utredning av kommunstrukturen och en kommande ny kommunindelningsslag) försämrar väsentligt kommunsektorns förutsättningar att planera sin ekonomi och verksamhet.

3 Kommunsektorns mycket högt prioriterade förslag

Kommunsektorn har presenterat 67 förslag till ändrad lagstiftning eller rekommendationer och riktlinjer för arbetsgruppen. Av dessa prioriterar man 17 förslag mycket högt, 30 förslag högt och 20 förslag mindre högt. Ett flertal förslag berör områden där ett förändringsarbete redan pågår.

Landskapsregeringen har varken analyserat effekterna av förslagen eller prioriterat dem i förhållande till andra arbetsuppgifter, vilket också framgår av avgränsningarna i avsnitt 1.3.

3.1 Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

C1 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Förvaltningslagen bör revideras för att undvika att stora skillnader i förvaltningspraxis uppstår mellan riket och Åland.

Ålands förvaltningslag är föråldrad åtminstone vad gäller delgivning per e-post och borde uppdateras för att hänga med i den praktiska och tekniska utvecklingen. Idag görs delgivningar både som e-post (egentligen "olagligt") och som brev. Vi skulle spara tid och material såsom papper, kuvert, postporto o dyl om vi helt lagligt (utan samtycke) kunde delge våra beslut i digital form.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Förvaltningslagen bör utredas. Förvaltningslagen bör vara modern och ett verktyg i förvaltningen för rättssäker hantering av ärenden. Självstyrelsen medför att vi kan ha olika förvaltningspraxis. Det finns ingen grund för att en ny lag skulle leda till minskade kostnader. Vissa av de gällande bestämmelserna om elektronisk kommunikation i den åländska förvaltningslagen är föråldrade.

Frågan har överförts till lagberedningen i ett tidigare skede, se

http://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/protocol/k1215e36_300615.pdf

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.2 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen

C3

Kommunsektorns förslag

Bestämmelserna om personregister bör ses över och bli snävare så att inte allt som idag är personregister definieras som det.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

EU antog Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter.

Rättsserviceenheten gör en förstudie av direktivets påverkan för åländsk rätt sommaren 2016 .

Direktivet ska vara implementerat april 2018 och alla ändringar av personuppgiftslagen sker lämpligen 2018 vid direktivets implementering.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.3 LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

C4 2 kapitlet 9 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Enligt prejudicerande utslag kan landskapsregeringen och kommunerna inte hemlighålla inkomna anbud i förhållande till övriga anbudsgivare, vilket på sikt kommer att vara fördyrande.

<http://www.finlex.fi/sv/oikeus/kho/vuosikirjat/2015/201503296>

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Rättsserviceenheten skrev 2015 ett PM om lagens föråldrade status till dåvarande kansliministern. Landskapsregeringen har skrivit i sitt regeringsprogram att lagen bör revideras. Flera avdelningar och enheter har uttryckt synpunkter på lagens nuvarande form. Ett större utredningsarbete bör startas som bör resultera i lagstiftningsPM. Anledningen att detta inte har gjorts är brist på juridiska resurser och andra politiska prioriteringar.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.4 Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

E1 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Kommunallagen bör totalrevideras och det bör göras oberoende av sittande landskapsregerings ambitioner att förändra kommunstrukturen. Elektroniskt sammanträdesförfarande.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#). En utredning är tillsatt och presenterar förslag februari 2017. LagstiftningsPM förväntas till lagberedning mars-april 2017.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.5 LL (2007:14) om Kompensation för förlust av skatteintäkter (2007:75)

E10

Kommunsektorns förslag

Landskapslagstiftningen bör granskas i samband med eventuella ändringar i skattesystemet.

Landskapsregeringens kommentar

Det kan finnas skäl att utreda om det är möjligt att ta fram några principer kring detta. Det kan också utredas om frågan ska lösas via landskapsandelssystemet.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.6 Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland

F6 2 kapitlet 9 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Åländska avdragens status och berättigande i förhållande till andra avdrag. Kommunernas roll.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

De åländska avdragen kunde ses över i syfte att minska kostnader för kommunerna, ca 0-1,5 M€

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.7 Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland

F10 2 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Gränserna bör utvärderas i förhållande till alla de justeringar som är gjorda i rikets nivåer.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Justering av nivåerna kunde öka kommunernas intäkter, därav förordas initiativet. Under år 2014 fördes dock en formell dialog med kommunerna och då framkom att kommunernas intresse var begränsat av att höja gränserna för andra fastigheter än för fritidsbostäder. Jämlikhetsprincipen, 6 § i grundlagen, kräver att förhållandet mellan beskattning av fritidsbostäder och stadigvarande bostad är på skälig nivå, p.g.a. detta bör inte gränsen för beskattning av fritidsbostad höjas såvida inte även gränser för beskattning av stadigvarande bostad höjs.

Effekterna av förslaget förväntas vara små eller medelstora.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.8 LL (1974:23) om avloppsvattenavgift

F26 3 och 5 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Skrivningarna otillräckliga för att garantera en nödvändig finansiering av avloppsvattenhanteringen. Lagen föråldrad, rikets vattentjänstlag kunder tillämpas som blankettlag.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågå](#). En revidering av avloppslagstiftningen inkl LL om avloppsavgift pågår. Förslaget förordas delvis. Införande av liknande bestämmelser som i rikets vattentjänstlag övervägs.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.9 Landskapslag (1981:3) om renhållning

K19 4 kapitlet 23 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Lagen bör revideras eftersom den är fördyrande för kommunerna och invånarna.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Ett lagstiftningsarbete med förnyad avfallslag inkl. bestämmelser om producentansvar har redan påbörjats.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.10 LF (2005:25) om producentansvar

K22

Kommunsektorns förslag

Producentansvarssystemet fungerar inte såsom avsett vilket leder till höga kostnader för kommuner och invånare. Bör revideras i samband med renhållningslagen.

Landskapsregeringens kommentar

Landskapsregering har påbörjat arbetet med en ny avfallslag i syfte att samordna producentansvaret med riket. Lagstiftningen förväntas vara färdig i slutet av år 2017.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.11 Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland - Förslag på remiss

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.11.1 Barnomsorgslagen del 1

M8 9 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Kraven på personaldimensionering om en personal per fyra barn under tre år, en personal per sju barn från tre år och uppåt kunde justeras så att en personal per fem barn under tre år, respektive en personal per åtta barn från tre år och uppåt. För fritidshemmen kunde personaldimensionering justeras så att en personal per 15 barn är tillräckligt.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Gällande dimensionering med de nya föreslagna möjligheterna till undantag motsvarar det som praktiserats i kommunerna sedan 80-talet. De senaste 30 åren har öppettiderna förlängts och

personalen måste alltså med samma bemanning täcka längre tid. I ett nordiskt perspektiv är den åländska bemanningen inte särskilt hög. Förslaget från KF tycks inspirerats av Finlands åtgärder där man ger avkall på kvalitetskraven

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

3.11.2 Barnomsorgslagen del 2

M8 10 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Regeln om 10 m² rumsyta per barn kunde minskas. Man borde åtminstone möjliggöra för kommunerna att bedriva ur och skur daghem med mindre tillgängliga ytor per barn.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

10 § ger redan nu möjlighet till "ur och skur-daghem" med undantag för rumsyta. Se 1 + 3 mom. Någon anhållan om undantag har inte gjorts fram till nu.

3.11.3 Barnomsorgslagen del 3

M8

Kommunsektorns förslag

Utlåtande om aktuell revidering som bilaga. Revideringen av lagen bör koordineras med genomgången av kommunernas lagstadgade uppgifter.

I förslaget till ny barnomsorgslag finns förändringsförslag som minskar trycket på barnomsorgen, vilket är positivt. Arbetssökande föreslås ges rätt till halvtidsplats och daghemmet föreslås kunna styra föräldraledigas nyttjande av tider för barnomsorg för äldre syskon.

Landskapsregeringens kommentar

I lagförslaget bibehålles dimensioneringen hur många anställda det ska finnas per daghem. Lagförslaget är ämnat att minska trycket i barngrupperna med samma dimensionering som tidigare. Kommunen ges mandat att styra vissa barns närvarotider på dagen och ge företräde för dem som har mer tvingande skäl. Se 17§.

3.11.4 Barnomsorgslagen del 4

Kommunsektorns förslag

En möjlighet vore att höja maxtaxan för avgifterna för fritidshemmen, men intäkterna blir inte så stora om höjningen ska vara rimlig.

Landskapsregeringens kommentar

En kommunal angelägenhet.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

3.12 LL (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget mycket högt.

3.12.1 Socialvård del 1

M1 1 kapitlet 1 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Klientavgiftslagens (734/1992) ställning och status i förhållande till landskapets egen lagstiftning ex. Barnomsorgslagen. Indexjusteringen

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Klientavgiftlagen ingår i den lagstiftning som ses över i samband med ny socialvårdslag.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

3.12.2 Socialvård del 2

M1 2 g paragrafen

Kommunsektorns förslag

I landskapet har närståendevårdare rätt till minst fem dagar ledigt per kalendermånad då motsvarande mängd i riket är tre dagar.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Närståendevårdares rätt till ledighet utvidgas ytterligare from. 1.7.2016 enligt RP 85/2016 förslag så att Alla närståendevårdare som har ingått ett avtal om närståendevård har rätt till minst två dygn ledig tid per kalendermånad (utöver de som har rätt till tre dygn i riket, fem dygn på Åland).

Kommunen ska även enligt RP 85/2016 förslag vid behov förbereda närståendevårdare för vårduppdraget, ordna utbildning och ordna undersökningar av närståendevårdares välmående och hälsa samt sådana tjänster som stöder vårdarnas välmående och vårduppdrag. Stödet av närståendevårdares välmående förlänger perioderna av närståendevård och senarelägger därmed behovet av vård utanför hemmet, vilket minskar särskilt behovet av institutionsvård dygnet runt och serviceboende med heldygnsoomsorg och på så sätt avsevärt minska kommunernas kostnader.

Vid landskapsregeringens tillsyn år 2012 framkom att endast 13 närståendevårdare av de med lagstadgad ledighet 58 stycken tog ut all sin lagstadgade ledighet om fem dygn/kalendermånad. Realiseringen av sparpotentialen beror på de konsekvenser för beteendet som utvidgningen av ledighet har, dvs. de beslut som kommunerna och vårdarna under de kommande åren fattar om närståendevården. Närståendevårdarna på Åland uppgick år 2014 till 277 personer (ÅSUB 2015:6).

Effekterna av förslaget förväntas vara små.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

3.13 LL (1957:23) om allmänna vägar / LL (1964:16) om kommunalvägar

N3

Kommunsektorns förslag

Lagen "gammaldags" till sin karaktär dvs kommunerna ska begära tillstånd / bekräftelse från landskapsregeringen för allehanda faser i planeringen och verksällande av vägbygge. Inga anslag för kommunalvägar har funnits i Landskapsbudgeten sedan 2010 vilket har skapat en frustrerande situation i kommunerna där det finns förväntningar på att vägar skall övertas och bli kommunalvägar, men anslag såsom lagen förutsätter finns inte. Anslag skall införas eller begränsningarna lyftas.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Den lagstiftning som reglerar vägar, klassificering av vägar, byggande samt underhåll bör ses över och revideras. Landskapsregeringens beslutande roll i kommunernas vägbyggnadsprocesser är föråldrad och syftet med bestämmelserna har spelat ut sin roll sedan anslagen nollades 2013. Beslutsgången, särskilt vad gäller nya kommunalvägar, bör förenklas och revideringen bör styras mot planläggningshållet där det är kommunernas angelägenhet att besluta om planläggning. Kunde ha en position som remissinstans.

I arbetet bör man även fundera på och utvärdera den modell som används både i riket och i Sverige, där alla vägar är statliga och enbart gatorna är kommunala, med undantag för rikslagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (FFS 1978/669).

En lösning där ansvaret över vägarna koncentreras till en vägghållare kunde bidra till samordningsvinster och skalfördelar vid både byggande och underhåll av vägar.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.14 LL (1980:46) om landskapsandel om underhållskostnader för gator

N4

Kommunsektorns förslag

Behövs lagen? Finns det anslag? Har lagen tillämpats på senare år? På rikssidan ansvarar fastighetsägare för en del underhåll av gata och trottoar utanför tomt. Vinterunderhåll av trottoar sköts eller bekostas av fastighetsägare. I Mariehamn finansieras i princip all underhåll av allmänna områden via skatt. Ta in motsvarande bestämmelser som i Lag om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (FFS 1978/669).

Landskapsregeringens kommentar

Förordas [delvis](#) med motiveringen:

Förslag: Landskapslagen upphävs

Förväntade konsekvenser: Landskapsandelar för underhåll av gator har inte betalats ut på väldigt länge, om ens någonsin. Upphävandet påverkar egentligen ingen alls, förutom att möjligheten försvinner. Däremot borde dylika andelar tillgodogöras genom de generella landskapsandelarna.

Tjänstemannakåren kan inte ta ställning till förslaget angående tomtägares skyldighet att ansvara för underhåll och renhållning av gator och trottoarer invid tomten, varför förslaget endast förordas delvis.

Effekterna av förslaget förväntas vara försumbara till små.
Förslaget förväntas vara mycket lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.15 Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **mycket högt**.

3.15.1 Grundskolelagen del 1

O1 2 kapitlet 8 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Skoldirektörens status i avseende på möjligheten att kombinera funktionen med t.ex. annan undervisning.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Problematik uppstår gällande tillsynen och ledningen av den kommunala verksamheten.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

3.15.2 Grundskolelagen del 2

O1 3 kapitlet 20 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Arbetsplanerna. Intrycket är att planeringen är till för att underlätta Skolbyråns arbete snarare än för att planerna skulle fylla någon verklig funktion. Byråkratiskt.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Landskapsregeringen utövar tillsyn genom att ta del av arbetsplanerna. Arbetsplanerna behövs för att få insyn i skolans interna verksamhet och tillämpning av läroplan, regelverk och styrdokument. Arbetsplanen ska även fungera som ett arbetsinstrument för skolan varför nyttan är ömsesidig. Även de förtroendevalda i kommunerna kan ta del av den för att få en överblick i verksamheten.

Arbetsplanen är nödvändig så länge grundskolan är en kommunal angelägenhet. Formen på arbetsplanen ska givetvis utvecklas kontinuerligt så att den uppfattas som en del i dialogen mellan beställare och utförare.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

3.15.3 Grundskolelagen del 3

O1 Allmän kommentar

Kommunsektorns förslag

Från grundskolans sida så är det viktigt att den nya grundskolelagen och den läroplan som sedan ska göras inte innehåller verksamheter som utökar antalet skoltimmar. T ex vill man ha in mer rörelse i skolan och aktiviteten ska ledas av anställd personal så måste något annat bort ur läroplanen, annars kostar det mer.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Ett kategoriskt nej är inte att föredra då skoldagen kan fyllas av aktiviteter där ex tredje sektorn kommer in som aktör.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

3.15.4 Grundskolelagen del 4

O1 5 kapitlet 30 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Rätten till skolskjuts och hur den tillämpas i kommunerna.

Landskapsregeringens kommentar

Tillämpningen är en kommunal angelägenhet och grundar sig på olika förhållanden och trafiksäkerhet.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

3.16 Behörighetsförordningen för personal inom socialvården

Kommunsektorns förslag

Behörighetslagen för personal inom socialvården borde också ses över. Senast stötte förslaget på patrull och drogs tillbaka. I dagsläget rekryteras främst socialarbetare till socialkanslierna, även om det i många fall skulle räcka med personal med lite lägre utbildning. Samtidigt är det brist på socialarbetare.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

En översyn av lagstiftningen inom socialvården är under beredning, och i arbetet inkluderas lagstiftningen om behörighetsvillkor inom socialvården.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

3.17 Allmänna rekommendationer och riktlinjer

Kommunsektorns förslag

Större uppmärksamhet behöver ägnas alla de allmänna rekommendationer och riktlinjer som landskapsregeringen sänder ut till kommunerna, särskilt som dessa vanligtvis inte beaktar de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. T.ex. att alla kommuner ska tillse att det finns en koordinator för de demenssjuka i kommunen.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Landskapsregeringens rekommendation är att socialvårdens tjänster samordnas genom att kommunerna utser en demenskoordinator/ ansvarsperson för demensvården, d.v.s. en gemensam koordinator för samtliga kommuner. Den sjukdomsgrupp som till sin kostnadseffekt är mest betydande är de minnessjukdomar som leder till demens.

De betydande ekonomiska kostnaderna för de progredierande minnessjukdomarna beror på det stora antalet klienter och på institutionsvården i demensens slutskede. Genom olika randomiserade, kontrollerade interventionsstudier har man kunnat konstatera att olika grupper av demenssjuka drar nytta av koordinatorverksamhet och att denna på ett mycket väsentligt sätt minskar kostnaderna för vården och omsorgen.

En av studierna visar att två gånger flera i jämförelsegruppen återfanns i långvarig institutionsvård efter 1,5 år än de demenssjuka som fick stöd genom koordinatorverksamhet. De totala kostnaderna/personår i de familjer som fick stöd uppgick i medeltal till 15 588 € och i jämförelsefamiljerna till 23 553 €. Inbesparingen i medeltal/personår var alltså 7 965 €. I kostnaderna ingår såväl social- som hälsovårdstjänster. Kostnaderna för interventionen var 2800 € /personår / interventionsfamilj (Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom, 2012). Kommunerna har inte inrättat en demenskoordinator/ansvarsperson för demensvården.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mycket högt](#).

4 Kommunsektorns högt prioriterade förslag

Kommunsektorn har presenterat 67 förslag till ändrad lagstiftning eller rekommendationer och riktlinjer för arbetsgruppen. Av dessa prioriterar man 30 förslag högt.

Landskapsregeringen har varken analyserat effekterna av förslagen eller prioriterat dem i förhållande till andra arbetsuppgifter, vilket också framgår av avgränsningarna i avsnitt 1.3.

4.1 LL (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling

C7 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Lagen ger ett oklart rättsläge för upphandlingar under EU-tröskelvärdena vilket i många fall medfört processkostnader. Borde utvärderas. Den formella upphandlingen är uppdelad så att rikets upphandlingslag gäller för upphandlingar över tröskelvärdet medan kommunallagen tillämpas på upphandlingar under tröskelvärdet.

Flera lagar och regler tenderar att upphandlingsfrågorna blir mera tidskrävande och ibland känns det som att man inte har kontroll på vad som gäller i praktiken. Varför kan man inte på Åland tillämpa upphandlingslagen på alla upphandlingar? Överlag känns det ibland betungande att vi skall ha egna lagar inom det kommunala området som ändå i stort följer rikets lagar. Måhända att de skiljer sig i vissa frågor men då är det viktigt att lagarna också uppgraderas oftare än som det nu varit.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Hela landskapet Åland borde ha samma terminologi och lagstiftning att utgå ifrån. I samband med att ny lagstiftning för över EU:s tröskelvärden införs 2017, borde ändringarna även genomföras för under EU:s tröskelvärden eftersom det under EU:s tröskelvärdet på Åland inte finns en heltäckande lagstiftning idag. Genom denna ändring skulle upphandlingsförfaranden på Åland, för leverantörs, offentliga och kommunala sidan förenklas.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.2 LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91)

D4 4 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Landskapsförvaltningens strikta sektorindelning försvårar hanteringen av kommunala ärenden. Någon avdelning bör ges huvudansvaret för kommunfrågor.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Regeringskansliet understryker denna kommentar. Regeringskansliet anser att en enhet med juridisk och ekonomisk kompetens bör hantera kommunala frågor. Detta för att understödja den nuvarande regeringens ambitioner om kommunreform. Alternativt sköts de av en tjänsteman som endast

arbetar med kommunala frågor. I Sverige och Finland sköts kommunala frågor av separata enheter med särskild kompetens.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.3 LL (1972:13) om lagberedningen

D6 1 och 2 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Lagberedningens ansvar för att all ny och förändrad lagstiftning skall konsekvensbedömas bör inskräpas.

Landskapsregeringens kommentar

Konsekvensbedömningar görs vid alla lagförslag av lagberedningen. Både landskapet och kommunerna ska vid framtagning av lagstiftning framföra sina åsikter på ett tydligt sätt. Kritik bör framföras på ett sätt att problem och konsekvenser av föreslagna förändringar blir belysta i remisser.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.4 LL (1978:22) om tjänstekollektivavtal

D37 2 kapitlet 3 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Gemensam avtalsmyndighet för Ålands Landskapsregering och Ålands kommuner bör undersökas. De åländska kollektivavtalen ger genomgående upphov till högre kostnader för personal än motsvarande bestämmelser i rikets avtal.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

En samordning av avtalsverksamheten skulle innebära två huvudmän på avtalssidan: Ålands landskapsregering och Kommunala avtalsdelegation. Att ha bara en huvudman är inte aktuell fråga så länge man utgår från kommunal självstyrelse och landskapets självstyrelse.

Om syftet är att nå inbesparingar, är samordning inget alternativ. Genom att förhandla ett gemensamt avtal kunde man effektivisera avtalsverksamheten. Men: Avtalen baserar sig på statliga och kommunala tjänstekollektivavtalen i riket. Ifall man skulle ha bara ett avtal som skulle tillämpas båda kommunal och landskapsanställda, skulle det medföra en stor merkostnad pga att avtalen avviker kraftigt (inklusive lönesättningen). Ifall landskapsregeringen skulle ta över även förhandlingar för kommunal avtalsverksamhet, skulle det medföra mer personalkostnader. Den kunde finnas en risk att facken skulle uppleva de olika arbetsgivarna som en och samma. Genom att samordna avtalsverksamheten skulle arbetsgivaren bli en starkare förhandlare.

Om förslaget är att slå ihop landskapets avtalsbyrå med sitt kommunala motsvarighet, skulle man inte nå besparingar. Största och nästan enda del av avtalsverksamhetens kostnader är personalkostnader. Landskapsregeringen har redan genomfört omorganiseringar inom avtalsbyrån och det finns två anställda kvar inom byrån. En person tar hand om alla förhandlingar osv, sekreteraren (70 % tjänst) har mer en roll som verkställande organ (handlägger bl.a. familjeledigheter

och ålderstillägg inom hela landskapsförvaltningen). Genom att samordna skulle man inte kunna nå ytterligare effektiviseringar i verksamheten.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.5 LL (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning

E3 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Lagen i dess nuvarande form är föråldrad och det finns ingen koppling mellan ersättningarna för kommunsamgång och merkostnader eller realiserbara kostnadsminskningar. Nuvarande kommunstruktur är kostnadsdrivande. Genom sammanslagningar ges möjlighet till effektivare förvaltning och mer effektiv användning av resurser, såväl personella som strukturella. Vidare är även den rådande kommunstrukturen kostnadsdrivande sett ur ett löneperspektiv, kommunerna konkurrerar med varandra vid tillsättande av tjänster där utbudet på sökande är lågt, detta drar upp lönenivåerna.

I vissa övergripande frågor blir ansvars- och rollfördelningen oskälig med nuvarande samhällsstruktur. Till exempel gällande befolkningsskyddet är det varken rimligt eller realistiskt att varje kommun med sin kommundirektör och övrig personal ska fungera som ansvariga i ett undantagsförhållande. Samma sak gäller även för skyddsboenden, boenden för specialgrupper, flyktingmottagande mm.

Beträffande integrationslagen kan man ifrågasätta kravet på integrationsplaner i var och en kommun, vilket skulle betyda 16 planer i ett samhälle med 28. 000 invånare på en geografiskt begränsad yta. Detta samtidigt som landskapsregeringen har anställt en integrationssamordnare på heltid. Gällande integrationsarbetet allmänt kännetecknas det nuvarande systemet av stor splittring både gällande ansvar och resurser mellan kommuner och landskap. Nyinflyttade slussas mellan Medis, AMS, FPA, polis, ÅHS, skolor, daghem och socialbyråer. En lösning kunde vara ett integrationskontor i landskapsregeringens regi med resurserna samlade.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

En utredning är tillsatt och presenterar förslag februari 2017. LagstiftningPM förväntas till lagberedning mars-april 2017.

Arbetet med främjande av integration är ett utvecklingsområde och landskapsregeringen välkomnar kommunernas aktiva deltagande i arbetet. Landskapsregeringen ser att kommunala integrationsprogram som stipuleras i LL 2012:74 har olika relevans beroende på enskilda kommuners befolkningssammansättning, vilket kan skifta stort mellan de åländska kommunerna. Ett av syftena med programmet är att planera för främjande av integration i de ordinarie kommunala verksamheterna och detta är något som endast kan göras i den egna kommunen.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.6 LL (1993:70 om landskapsandelar till kommunerna

E6 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Landskapsandelslagstiftningen bör revideras och landskapsandelarna regleras i en lag

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

En reform av landskapsandelssystemet pågår. Ny lagstiftning förväntas träda i kraft den 1 januari 2018.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.7 LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården

E7 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Landskapsandelslagstiftningen bör revideras och landskapsandelarna regleras i en lag

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

En reform av landskapsandelssystemet pågår. Ny lagstiftning förväntas träda i kraft den 1 januari 2018.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.8 LL (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten

E8 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Landskapsandelslagstiftningen bör revideras och landskapsandelarna regleras i en lag

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

En reform av landskapsandelssystemet pågår. Ny lagstiftning förväntas träda i kraft den 1 januari 2018.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.9 LL (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper

E9 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Landskapsandelslagstiftningen bör revideras och landskapsandelarna regleras i en lag

Landskapsregeringens kommentar

Pågår med motiveringen:

En reform av landskapsandelssystemet pågår. Ny lagstiftning förväntas träda i kraft den 1 januari 2018.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget högt.

4.10 LL (1979:29) om allmänna vatten och avloppsverk

E16 13 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Formulering angående priset på Hushållsvatten bör granskas. Lagen föråldrad, rikets vattentjänstlag kunde tillämpas med blankettlag.

Landskapsregeringens kommentar

Pågår med motiveringen:

En revidering av avloppslagstiftningen inkl LL om allmänna vatten och avloppsverk pågår. I detta ingår olika möjligheter. Införande av liknande bestämmelser som i rikets vattentjänstlag övervägs. Förslaget förordas delvis.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget högt.

4.11 LL (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt

E17

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull ? Finn det anslag ? Kan den upphävas ?

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Inom ramen för VA-planen diskuteras olika satsningar och investeringar samt behovet att stöda dessa. Understöd från landskapsregeringen är ett alternativ som bör finnas kvar. Kriterier för stöd bör i så fall utvärderas. Upphävning i detta skede förordas ej.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget högt.

4.12 Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland

G16 2 kapitlet 8 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Skrivningen om att det kommunala räddningsväsendet skall administreras av en för hela landskapet gemensam kommunal räddningsmyndighet. Bör verkställas eller så bör lagen ändras. Kommunerna har inte lyckats verkställa lagkravet på en gemensam räddningsmyndighet fast det gått nästan 10 år sedan lagen kom (ÅFS 106/2006 § 8). Konsekvensen av detta är bl.a. att Åland saknar en slagkraftig krishanteringsmyndighet under fredstid. Dessutom nyttjas inte de åländska räddningsresurserna optimalt, då Mariehamn inte ingår i samarbetsavtalet kring räddningsresurser från 1980-talet.

Ambulanssjukvården och alarmcentralen flyttades från den kommunala nivån till landskapsnivå på 1990-talet. I fastlandet planerar man att föra över räddningsverken till de nya regionnivåerna, med motiveringar om ökad slagkraft och samordning med ambulanssjukvården. Det är sålunda en naturlig utveckling även för landskapet Åland, i första hand räddningsmyndighetsfunktionen. Den tredje sektorn i form av det frivilliga brandkårerna borde i högre grad finansieras via PAF-medel enligt samma modell som det åländska sjöräddningssällskapet. Totalkostnaderna för hela det åländska brand- och räddningsväsendet torde ligga i storleksklassen 2,5-3 miljoner euro.

Landskapsregeringens kommentar

Ett lagstiftnings-PM har överlämnats till lagberedningen. En förändring av lagen kommer sannolikt att genomföras år 2017.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.13 Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.13.1 Plan- och bygglagen del 1

H1 1 kapitlet 4 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Kommunöversikternas status, i synnerhet i förhållande till övriga juridiskt bindande planer och i förhållande till eventuell landskapsomfattande planering.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

Kommunöversikten är vägledande vid framarbetande av kommunala planer. Kommunöversikten införlivades i lagstiftningen 1995 men har tyvärr inte haft den effekt som var tanken. Ett utredningsarbete pågår för att klargöra förändringsbehov av kommunöversikternas status samt förhållandet till övriga planinstrument, vilket förväntas vara klart tidigast under hösten 2016.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

4.13.2 Plan- och bygglagen del 2

H1 3 kapitlet 15 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Formuleringen "Landskapsregeringen sammanställer" i förhållande till ovanstående avsnitt.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

Landskapsregeringen sammanställer de kommunöversikter som har tagits fram. Flera kommuner har dock ännu inte arbetat fram en kommunöversikt. Ett utredningsarbete pågår för att klargöra vad som är bäst med tanke på framtiden och identifiera ändringsbehov av lagstiftningen. Arbetet förväntas vara klart tidigast under hösten 2016.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

4.14 LF (2008:130) om miljöskydd

K2 Bilaga 2

Kommunsektorns förslag

Sättet på vilket reningseffekten i avloppsreningsanläggningarna framställs försvårar övervakningen av enskilda hushålls avloppsreningsanläggningar. Bilagan bör uppdateras.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Ingår som del av revideringen av avloppslagstiftningen.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **högt**.

4.15 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

L1

Kommunsektorns förslag

Effekterna av lagstiftningen bör utvärderas av oberoende aktör. Det är Ålands kommunförbunds uppgattning att kostnader och ansvar överförs på kommunerna utan att motsvarande ersättning har erhållits.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

En utredning av var gränsen mellan sjukhusvård och sjukvård i kommunerna ska gå är motiverad.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **högt**.

4.16 LL (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland

M3 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Behövs lagen? Aktualitet? Komplexitet?

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Kan troligen upphävas. I jmf med övriga lagstiftningsbehov inte prioriterat.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **högt**.

4.17 LL (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.17.1 Utkomststöd del 1

M7 2 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Avvikelsena i förhållande till rikslagstiftningen, med avseende på möjligheten till utbetalning via FPA.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Avvikelsena är av stor vikt för fattigdomsbekämpningen i landskapet.

4.17.2 Utkomststöd del 2

M7

Kommunsektorns förslag

Grunddelarna i landskapet är högre än i riket (med hänvisning till att matkostnaderna är dyrare här) och vi beaktar inte Alla inkomster på det sätt som man gör i riket, bland annat gällande barnbidraget och ensamförsörjartillägget. Bör ses över.

Utkomststödet grunddelar till FPA: I riket tar FPA över utkomststödet grunddelar från år 2017, vilket underlättar för såväl FPA, kommunerna och klienterna, då klienterna som berörs av stödet ändå måste besöka FPA och ansöka om bland annat bostadsbidrag. I dag måste kommunens socialarbetare kolla för varje klient om de första har ansökt om bostadsbidrag innan de kan beviljas utkomststöd, eftersom utkomststöd ska komma i sista hand. Hanteras allt på ett ställe sparar det in en hel del för samhället i stort då Alla kommuner i dag sitter och kollar separat mot FPA.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Avvikelsena är av stor vikt för fattigdomsbekämpningen i landskapet.

FPA har i diskussioner med landskapsregeringen framfört att nuvarande avvikelser i lagen om utkomststöd är så omfattande att de måste frångås om FPA ska kunna handlägga grundläggande utkomststöd från januari 2017. FPA har begränsade tekniska resurser för att tillhandahålla särskilda system för en så liten grupp som de åländska utkomststödstagarna. Vidare kan konstateras att ett argument för att överföra utkomststödet grunddel till FPA i riket är en ökad likabehandling för klienterna. Denna ökade enhetlighet kommer att uppnås på Åland genom lagen om en kommunalt samordnad socialtjänst.

4.18 Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland - Förslag på remiss

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.18.1 Barnomsorgslagen del 1

M8 3 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Familjedaghem är i dagsläget arbetsdryga att administrera då familjedagvårdaren blir sjuk. Då ett barn under tre år upptar 1,5 platser (sex platser maximalt) blir gruppen full vid fyra barn. Tidigare kunde familjedagvårdarna sköta varandras barn vid sjukdom, och varje familjedagvårdare kunde då ha 5 barn i gruppen. Idag måste barnen hos familjedagvårdare i Mariehamn vara på daghem vid familjedagvårdarens sjukdom.

Dagens system är inte optimalt ur ett barnperspektiv. Det var tryggare för barnen tidigare då de hade en "reserv-familjedagvårdare" istället för att som idag komma till ett daghem med en obekant vikarie. Detta är en delorsak till att Mariehamns stad väljer att avsluta familjedaghemmen från hösten 2016.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Familjedagvården är sedan lång tid på tillbakagång vad gäller efterfrågan från vårdnadshavarna. För de kommuner som önskar utveckla denna omsorgsform kunde man se över och försöka modernisera omsorgsformen. Nuvarande lags 3 § 2. mom punkt 2 torde kunna lösa problemen vid sjukdom så att en annan familjedagvårdare tillfälligt tar hand om barnen. Familjedaghem=daghemsverksamhet där kommunen kan tillåta övertalighet högst fem enstaka dagar varav tre dagar i följd.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

4.18.2 Barnomsorgslagen del 2

M8 22 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Barnomsorgsavgiften kunde med fördel årligen indexjusteras.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

En indexreglering ökar förutsägbarheten hos kommunerna och hos vårdnadshavarna. Mot detta talar att landskapsregeringen ändå i lag kan bestämma om förändringar så att effekten av indexregleringen spelas ut.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

4.19 LL (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.19.1 Vård av barn i hemmet del 1

M10

Kommunsektorns förslag

Hemvårdsstöd och moderskapsunderstöd administreras fortfarande av kommunerna på Åland medan de för länge sedan har förts över till FPA i Finland. Mariehamn har t.ex. en person vars arbetsuppgifter till stor del utgörs av dessa ansvarsområden.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Hemvårdsstöd passar utmärkt att administreras centralt då det är en förhållandevis lite socialt sett komplicerat stöd. En kostnadsberäkning av vad det skulle kosta att köpa tjänsten från Fpa kunde göras och sedan borde konsekvenserna för socialkanslierna också beaktas i ett sådant övervägande.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

4.19.2 Vård av barn i hemmet del 2

M10 9 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Utökat hemvårdsstöd har knappast en stor jämställdhetseffekt eller påverkar nyttjandet av småbarnsplatser och kunde tas bort i sin helhet. Hemvårdsstödet är överlag tidskrävande eftersom familjer ofta behöver stöd för att kunna lämna in ansökan då de olika stödformerna och dess regler inte alltid är lätta att förstå, ens för personal. Till exempel får inte en arbetssökande ha utökat hemvårdsstöd enligt instruktioner från landskapsregeringen.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Detta är en av de åsikter som finns kring hemvårds-stödets effekter. Vilka effekter som reformen faktiskt ger på Åland kan vi ännu inte uttala oss om eftersom stödet funnits i endast 5 månader och av förklarliga skäl inte utvärderats ännu. Stödet innehåller ett större mått av mångfald än tidigare krävs det att vårdnadshavarna sätter sig in i det. Detta är ett bra tillfälle för familjen att aktivt planera ledigheterna så att det passar varje familj. Så gör familjer runt om i Norden, jämför den hyllade svenska föräldraledighetens mångfald.

En arbetslös arbetssökande skall enligt ams ha en sysselsättningsplan som förutsätter att personen är fri att gå utbildning, ta emot praktikplats, dvs ha en aktiv tillvaro enligt AMS sysselsättningsplan.

Detta är inte förenligt med kraven för sk utökat stöd (700 euro) 9 §, då du förväntas ha hela omsorgen om ditt barn. Däremot är du berättigad till hemvårdsstödet grunddel (500 euro) 8 §, om du fyller kriterierna för det, dvs inte nyttjar barnomsorg och barnet är under tre år.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

4.19.3 Vård av barn i hemmet del 3

M10 11 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Syskontillägg till hemvårdsstödet kunde tas bort i sin helhet.

Landskapsregeringens kommentar

Avstyrkes med motiveringen:

Om skrivningen avser det så kallade hemvårdsstöd för syskon (13 §) förordas detta dock. Detta är ett generellt stöd för Alla vårdnadshavare som går på ny föräldraledighet, oavsett hur stor denna är. Om stödet ska finnas kvar borde det inkomstprövas.

4.20 LL (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp

M12 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Socialvårdsbyrån bör undersöka kostnadsutvecklingen som skett med anledning av denna lag som men del av arbetet med ny lagstiftning. Den senaste revideringen av handikappservicelagen blev väldigt kostnadsdrivande för kommunerna. En åsikt som delas av de flesta kommuner i riket som på Åland. Kan det verkligen ha varit meningen att det skulle bli så? I riket diskuteras en ny revidering av lagen och en hopslagning med lagen om specialomsorger (om de utvecklingsstörda) som är verkligt gammal.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Handikappreformen, samordning av Lag om service och stöd på grund av handikapp/ Lag om specialomsorger om utvecklingsstörda pågår. I regeringen Sipiläs regeringsprogram framgår att reformen av handikapplagstiftningen ska omvärderas så att de kommunala uppgifterna och skyldigheterna för den offentliga ekonomin inte ökar. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en utredningsperson att utreda olika sätt att genomföra besparingar i tjänsterna för personer med funktionsnedsättning. Utgångspunkten är att säkerställa tillräckliga tjänster för personer med funktionsnedsättning även i framtiden.

Syftet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är att garantera personer med funktionsnedsättning lika rättigheter oavsett diagnos eller sättet för en specifik funktionsnedsättnings uppkomst vilket t.ex. kan innebära att personer med utvecklingsstörnings särställning upphör gällande t.ex. avgiftsfrihet. Utredningstiden är 15.5–15.10.2016. Resultaten av utredningsarbetet kommer att utnyttjas vid reformen av lagstiftningen som gäller personer med funktionsnedsättning. Landskapsregeringen fortsätter bevaka reformen och tar ställning när förslag till ny funktionshinderslag kommer. Den nya lagen är avsedd träda i kraft i riket i två steg, år 2018 och år 2019.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.21 LL (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

M15 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Förhållandet mellan handikappservice / specialomsorger och olika sjukvårdsåtgärder med anledning av psykiska störningar borde studeras. Kostnadsutvecklingen inom specialomsorgerna på Åland bör undersökas, eftersom det förekommer gränsfall.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

I syfte att se över och ge riktlinjer för de vård- servicekedjor som äldre med tillfällig eller kronisk psykisk ohälsa berörs av, beslutade landskapsregeringen våren 2015 att en förstudie/kartläggning skulle genomföras med syfte att lyfta fram de tankar som aktörerna inom vård- och servicekedjan själva ansåg vara av betydelse, nyckelområden som var viktiga att undersöka vidare.

Utgående från resultaten av förstudien så har landskapsregeringen beslutat inleda ett treårigt projekt "Äldres psykiska ohälsa". Projektet skulle vara gemensamt för aktörer inom socialvård, äldreomsorg (kommunerna) och hälso- och sjukvård (Ålands hälso- och sjukvård). Projektet är ett led i landskapsregeringens strävan att utveckla service- och vårdkedjorna, att skapa möjligast optimala strukturer och innehåll i omsorgen och vården utgående från ett helhetsperspektiv på klienten/patienten och utgående från att rätt omsorg och vård ges i rätt tid och på rätt plats.

Följande delar är t.ex. föreslagna ingå i projektet: 1. översyn av samarbetet mellan aktörer inom offentlig, privat och tredje sektorn 2. förslag på förbättringsåtgärder för en välfungerande vård- och servicekedja, utgående från Vad/Vem/Hur (t.ex. gränsdragningar) 3. utveckla samarbetets former och struktur 4. ansvarsområden och riktlinjer för klienten/patientens förflyttning inom vård- och servicekedjan.

Enligt landskapsregeringens hållbarhetsstrategi bör utvecklingen av verksamheter vara i linje med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Avsedd projekttid 2016-2018. Se även Motivering till M 12 LL om tillämpning i landskapet Åland av handikappservicelagen.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.22 Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.22.1 Grundskolelagen, allmän kommentar 1

O1

Kommunsektorns förslag

Allmänna kommentar: Grundskolelagen bör revideras eftersom "skolverkligheten" har ändrats i

betydande omfattning sedan lagen trädde i kraft. T.ex. närvaron av assistenter i klassen och i skolan, grundskolans ansvar för att inkludera Alla i undervisningen och anpassa undervisningen till eventuella specialbehov. Gränserna för specialklassundervisning, anpassade kurser, fullgörnade av läroplikten osv. För elever med främmande modersmål och annan skolbakgrund m.m.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

Arbetet har påbörjats. Läroplanens utformning kommer att vara avgörande för hur framtidens grundskola ska se ut. Vi står inför ett paradigmskifte. Arbetet är mycket omfattande och en öppen ideologisk diskussion i samhället skulle stöda arbetet. Man borde även förutsättningslöst se på huruvida grundskolan ska vara en kommunal angelägenhet eller om en annan modell vore mer ändamålsenlig i avseende å servicenivå och kvalitetssäkring så att barn i skolåldern oberoende av bosättningskommun garanteras en livärdig och fullgod grundskolundervisning med i grunden samma valmöjligheter.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

4.22.2 Grundskolelagen, allmän kommentar 2

O1

Kommunsektorns förslag

Om skolämnet livsåskådningskunskap skulle tas bort och religionsundervisningen skulle vara icke-konfessionell, skulle det innebära inbesparingar och en hel del andra fördelar också (vilket förra mandatperiodens kulturutskott är väl medvetna om). Grupperna i ämnet livsåskådning är väldigt små och ibland måste skolorna skjutsa eleverna mellan varandra för att få ihop grupper, vilket kostar.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Konfessionslös undervisning är att föredra vilket även varit tjänstemännens ståndpunkt eftersom förfarandet förenklar genomförandet av undervisningsuppdraget och skapar transparens gällande innehåll.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.23 LL (1997:82) om allmänna bibliotek

O28

Kommunsektorns förslag

I förhållande till rikets ändringar av kommunernas skyldigheter bör dessa lagar granskas. Ska lagarna finnas kvar bör kommuneras möjligheter att ordna servicen på

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Avsikten är att under mandatperioden revidera lagstiftningen.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.24 LL (1983:39) om kulturell verksamhet

O34

Kommunsektorns förslag

I förhållande till rikets ändringar av kommunernas skyldigheter bör dessa lagar granskas. Ska lagarna finnas kvar bör kommuneras möjligheter att ordna servicen på det sätt som kommunen besluter öppnas upp, och skyldigheterna att ha nämnder för dessa små uppgiftsområden bör granskas.

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

Arbetet pågår.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.25 LL (1987:86) om ungdomsarbete

O36

Kommunsektorns förslag

I förhållande till rikets ändringar av kommunernas skyldigheter bör dessa lagar granskas. Ska lagarna finnas kvar bör kommuneras möjligheter att ordna servicen på det sätt som kommunen besluter öppnas upp, och skyldigheterna att ha nämnder för dessa små uppgiftsområden bör granskas.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Lagstiftningen är föråldrad och i behov av revidering.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.
Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.26 Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland

O37

Kommunsektorns förslag

I förhållande till rikets ändringar av kommunernas skyldigheter bör dessa lagar granskas. Ska lagarna finnas kvar bör kommuneras möjligheter att ordna servicen på det sätt som kommunen besluter öppnas upp, och skyldigheterna att ha nämnder för dessa små uppgiftsområden bör granskas.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Framtagande av ett idrottspolitiskt program har påbörjats. Programmet kan ha konsekvenser för lagstiftningen.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **högt**.

4.27 Allmän kommentar om landskapsbidrag för skolelever

Kommunsektorns förslag

Varje elev får ett landskapsbidrag som varierar från kommun till kommun. Avsikten med olika bidrag är att det är dyrare att driva en liten skola i skärgården än en stor skola i Mariehamn, per elev. Också skolskjutsar är fördyrande. Utgångspunkten är således att det finns många små skolor. Förutom att kompensera ovan nämnda fördyringar bidrar systemet även till att ge dessa skolor väsentligt bättre ekonomiska möjligheter att bedriva undervisning. Detta är tydligt då man jämför Kyrkby och Godby med Mariehamn.

I förlängningen får det även konkreta problem. Om en elev vars föräldrar flyttar från Godby till Mariehamn vill gå ut årskurs 9 i sin gamla skola i Godby måste Mariehamn säga nej till arrangemanget eftersom det skulle innebära en avsevärd fördyring för staden att betala för skolpengen i Godby.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

Kan regleras i nytt regelverk och avtal mellan kommuner. Se även svaret gällande revidering av grundskollagen.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget **högt**.

4.28 Allmänna rekommendationer och riktlinjer

Kommunsektorns förslag

Inom äldreomsorgen finns det en hel del allmänna rekommendationer från landskapsregeringen gällande personaldimensioneringar och ganska exakt kring vilka typer av vakanser det bör finnas i kommunen. Dessa kunde man mycket bra lätta upp på, och kanske bara fastslå vad som är miniminivå under vilken en kommun inte får gå i personalmängd eller behörighet.

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

"Kvalitetsrekommendation angående tjänster för äldre" godkändes år 2010 som riktgivande för landskapets politik gällande tjänster för äldre. I Regering Sipiläs regeringsprogram framgår att den kvalitetsrekommendation om tjänster för äldre som SHM och Finlands kommunförbund gav ut 2013

ses över så att det absoluta minimiantalet vårdare på serviceboenden med heldygnsomsorg och ålderdomshem är 0,40-0,50/klient (i nuläget 0,50). Sparpotential i riket om ca 100 mn euro/år.

Landskapsregeringens kvalitetsrekommendationer rekommenderar att man för att garantera en god vård och omsorg utgår från en personaldimensionering på 0.7 – 0,8 i heldygnsvård. Finns inte fastslaget hur ofta kvalitetsrekommendationen ska revideras men bör ses över regelbundet. Kvalitetsrekommendationerna kan ses över.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.29 Landskapets roll visavi 16 kommuner

Kommunsektorns förslag

ÅHS definierar sitt ansvarsområde allt snävare och gör tolkningar som leder till att allt mera ansvar överförs till kommunerna, dock utan någon som helst höjning av landskapsandelar för ändamålen. Ibland har kommunen inte ens kunskap och befogenheter att sköta uppdragen korrekt och rättssäkert. Som exempel kan nämnas särskilda patientgrupper inom psykiatrin, Huntington-sjuka, demenssjuka med svåra beteendestörningar och utlåning av hjälpmedel till äldre i behov av rehabilitering som enligt senaste uppgift numera ska tolkas som arbetstekniska hjälpmedel för personalen och därför bekostas av kommunen.

Det tolkningsföreträde som ÅHS gärna åtar sig i rent kommunala uppgifter kan också ifrågasättas. T.ex. vill ÅHS ofta bestämma var och på vilken nivå äldre som skrivs ut från geriatriska kliniken i fortsättningen ska vårdas, trots att det är ett rent kommunalt ansvarsområde.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

I landskapet är det kommunerna som enligt rådande lagstiftning ska ordna serviceboende för gravt handikappade i de fall tillräcklig omsorg kan tryggas genom öppna vården. Kommunen ska ombesörja institutionsvård och där ge behövlig rehabilitering, vård och omsorg som är nödvändig med tanke på klientens ålder och tillstånd. Detta oavsett klienten/patientens diagnos.

Personalen dimensioneras utgående från klienternas fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga och vårdberoende. Kommunen skall sörja för att socialvårdspersonalen beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen erhåller kompletterande utbildning i tillräcklig utsträckning och följer landskapsregeringens rekommendationer och riktlinjer angående personal, utbildning och kompetensutveckling. Det kommer an på kommunerna att avgöra hur den kompletterande utbildningen ordnas och genomförs.

Ålands hälso- och sjukvårds geriatriska verksamhet handhar utredning, behandling och rehabilitering av demenssjukdom med svårare beteendestörningar och/eller svårare somatiska sjukdomar och minnesmottagning. Psykiatriska kliniken är den instans där patienter med demenssjukdom vårdas ifall de behöver tvångsvård eller mer avancerad psykiatrisk vård. Socialvård respektive hälso- och sjukvård tillhör olika organisationer och styrs långt av olika lagar. I dessa lagar ingår dels krav på samarbete. För att samarbetet ska lyckas måste det vara väldigt tydligt var ansvaret för respektive uppgift ligger, vad man samarbetar kring och hur detta samarbete ska bedrivas.

Landskapet hänvisar till rekommendationerna 36 och 11 i Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom att ett samarbetsorgan mellan ÅHS och kommunerna tillsätts. Syftet är att avlägsna de hinder som kan finnas för ett fullt ut fungerande samarbete kring omsorgen och vården av personer med demens och att kontinuerligt utveckla omsorgen och vården i enlighet med aktuella behov. Kommunerna utser - i samarbete eller var för sig – demenskoordinator /ansvarsperson för demensvården.

Ändringar har inte gjorts i ÅHS riktlinjer för hjälpmedelshantering, utyrning av hjälpmedel enligt medicinsk rehabilitering. Äldre särbehandlas inte gentemot andra patientgrupper. Förtydligande av det som tidigare funnits är gällande redskap/hjälpmedel som behövs för att underlätta för vårdpersonalen på t.ex. boenden, daglig verksamhet som skall bekostas av arbetsgivaren, främst personliftar.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

4.30 Allmänna åsikter kring förenklingar

Kommunsektorns förslag

Landskapets lagstiftningsbehörighet gör att lagar kan anpassas till lokala behov, men har även haft som resultat att det på Åland i allt större utsträckning finns lagstiftning som avviker från kringliggande lagar inom respektive bransch. Ofta kan avvikelserna innebära att tillgängliga råd och direktiv som sådana inte kan tillämpas och att det uppstår behov av ökad administration och tolkningar hos såväl kommuner som andra myndigheter. Exempel finns t.ex. gällande bygg- och trafik lagstiftningen.

Landskapsregeringens kommentar

Vid införandet av nya landskapslagar ska lagberedningen konsekvensbedöma förslagen. I samband med detta sker ett remissförfarande till berörda parter. Det är viktigt att lagtinget, lagberedningen och de berörda är medvetna om avvikande lagstiftning från Finland/Sverige.

Konsekvensbedömningen ska inte bara ske för införandet utan även på längre sikt (5-15år).

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [högt](#).

5 Kommunsektorns mindre högt prioriterade förslag

Kommunsektorn har presenterat 67 förslag till ändrad lagstiftning eller rekommendationer och riktlinjer för arbetsgruppen. Av dessa prioriterar man 20 förslag mindre högt.

Landskapsregeringen har varken analyserat effekterna av förslagen eller prioriterat dem i förhållande till andra arbetsuppgifter, vilket också framgår av avgränsningarna i avsnitt 1.3.

5.1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

A1 7 kapitlet 44 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Formuleringen angående sociala förmåner jrf den upphävda "Nivågarantilagen" ÅFS 1983:22

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Stadgandet är av deklaratörisk art och inte avsett att detaljreglera kommunernas verksamhet varför det är svårt att bedöma relevansen i det här arbetet.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.2 Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting

B2 9 kapitlet 58 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Lagtingets arbetsår påverkar i vilken takt lagstiftningen kan förnyas. Arbetssättet bör granskas.

Landskapsregeringens kommentar

Arbetssätt för Ålands lagting bör skötas av administrationen för lagtinget.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.3 LL (1970:39) om lagtings- och kommunalval (1994/63)

B3

Kommunsektorns förslag

Landskapsregeringens kommentar

[Pågår](#) med motiveringen:

Arbete pågår med förändringar. Åsikter bör framföras till valadministratör Casper Wrede. Arbetsgruppen för översyn av vallagstiftningen presenterade i december 2015 sin slutrapport innehållande förslag på förändringar av föråldrade begrepp och avskaffande av obsoleta bestämmelser.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.4 LL (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

E11

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull? Finns det anslag? Kan den upphävas?

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

En utredning om lagen behövs förordas. Lagen används mycket sparsamt och har inte varit aktuell 2014-2016. Med dagens låga ränta på banklån så är det ingen utgift för landskapsregeringen i dagsläget, varför det budgetmässigt inte skulle bli någon större skillnad 2017-2018. Fullmakt på 500 000 euro finns dock i landskapets budget 2016.

Eftersom lagen inte används i praktiken så förmodas att kommunerna har tillräckligt med mark för byggande eller att de inte har behov av räntestöd på lån ifall de köper mark. Utvecklingen har även varit så att privata aktörer väljer att planlägga sin egen mark vilket är möjligt enligt nu gällande PBL, vilket leder till att kommunerna inte alltid behöver ta fram bostadsområden. De privata aktörerna som önskar räntestöd för byggande av hyresbostäder har dock ökat något under 2015-2016 mot tidigare 2013-2014. Landskapslagen (1972:50) kan antagligen utgå eller införlivas i annan bostadsproduktionslagstiftning.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.5 LF (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

E12

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull? Finns det anslag? Kan den upphävas?

Landskapsregeringens kommentar

Förordas med motiveringen:

En utredning om lagen behövs förordas. Lagen används mycket sparsamt och har inte varit aktuell 2014-2016. Med dagens låga ränta på banklån så är det ingen utgift för landskapsregeringen i dagsläget, varför det budgetmässigt inte skulle bli någon större skillnad 2017-2018. Fullmakt på 500 000 euro finns dock i landskapets budget 2016.

Eftersom lagen inte används i praktiken så förmodas att kommunerna har tillräckligt med mark för byggande eller att de inte har behov av räntestöd på lån ifall de köper mark. Utvecklingen har även varit så att privata aktörer väljer att planlägga sin egen mark vilket är möjligt enligt nu gällande PBL, vilket leder till att kommunerna inte alltid behöver ta fram bostadsområden. De privata aktörerna som önskar räntestöd för byggande av hyresbostäder har dock ökat något under 2015-2016 mot

tidigare 2013-2014. Landskapsförordningen (1973:47) kan antagligen utgå eller införlivas i annan bostadsproduktionslagstiftning.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.6 LL (1977:77) om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten

E13

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull? Finns det anslag? Kan den upphävas?

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Upphäv LL. Näringsavdelningen tillämpar inte lagstiftningen och med tanke på EUs statsstödsregler är den utdaterad.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.7 LL (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna

E14

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull? Finns det anslag? Kan den upphävas?

Landskapsregeringens kommentar

Näringsavdelningen tillämpar inte lagstiftningen.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.8 LL (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund

E15

Kommunsektorns förslag

Är lagen verkningfull? Finns det anslag? Kan den upphävas?

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Landskapsregeringen tar fortfarande del i pensioner enligt lagen.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.9 Landskapsskattelag (1993:58)

F1

Kommunsektorns förslag

Är lagen aktuell i förhållande till övrig skattelagstiftning ? Bör lagen tillämpas ?

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Lagen tillämpas inte eftersom det krävs en särskild LL för att landskapsskatt ska tas ut. Lagen påverkar inte kommunernas ekonomi, och därav avstyrkes initiativet inom ramen av detta projekt. Såvida landskapsskatt tas ut, bör dock lagen sannolikt omarbetas och eventuellt samordnas med kommunalskattelagen och inkomstskattelagen. Kommunernas fråga om lagen bör tillämpas har oklar koppling till projektet.

Effekterna av förslaget förväntas vara oklara.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.10 LL (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet

F8

Kommunsektorns förslag

Behövs lagen?

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Initiativets koppling till projektet och minskade kostnader för kommunerna oklar, därav avstyrkes initiativet. Där landskapet har lagstiftningsbehörighet behövs lagstiftning för att säkerställa avdragsrätt för näringsverksamhet m.m. och kommunernas skatteuppbörd.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.11 LL (1981:77) om hundskatt

F11 1 kapitlet 1 paragrafen

Kommunsektorns förslag

Lagens 1 § förutsätter årlig behandling. Lagens berättigande kan ifrågasättas. Ta ställning till om LL (1981:77) om hundskatt ska vara gällande eller inte. I fall att det anses att lagen ska vara gällande bör det högsta beloppet om 25 euro som får lyftas per hund justeras, beloppet har troligen inte justerats sen lagen trädde ikraft 1981.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Initiativets koppling till projektet och minskade kostnader för kommunerna oklar, men om kommunerna anser att lagen inte är nödvändig/ger tillräcklig inkomst kunde det utredas om den ska sättas ur kraft alternativ justeras. Svårt att se att det borde prioriteras beaktat effekten för kommunerna.

Effekterna av förslaget förväntas vara försumbara.

Förslaget förväntas vara lätt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.12 LL (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen

F12

Kommunsektorns förslag

Lagens tillämpning i förhållande till i synnerhet flerkommunskoncerner bör granskas med anledning av fel som uppdagats i grunderna för samfundsskattens fördelning. Landskapsrevisorerna och Landskapets avtal med Skatteverket?

Landskapsregeringens kommentar

Problemställningen i initiativet måste utvecklas för att det ska vara möjligt att ta ställning till behov av ändring och påverkan på kommunernas ekonomi.

Effekterna av förslaget förväntas vara oklara.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.13 LL (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare

F13 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Lagens relation till övrig skattelagstiftning bör granskas och om möjligt tydliggöras. Är lagen aktuell?

Landskapsregeringens kommentar

Där landskapet har lagstiftningsbehörighet behövs lagstiftning i landskapet för att säkerställa samfundens avdragsrätt och kommunernas skatteuppbörd. Borde inte koncernbidrag vara möjliga inom kommunalbeskattningen, eller skilja sig från statsbeskattningen?

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.14 LL (2008:97) om tillämpning i landskapet Ålands av barnskyddslagen

M16 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Barnskyddslagen har ändrats ett flertal gånger under den tid som den varit i kraft, och procedurerna vid t.ex. omhändertagande är mycket detaljerade och har i sig skapat ett behov av utökad personal och utökad kompetens bland personalen. Även den omfattande anmälningsskyldigheten som lagen stadgar om ger upphov till handläggning osv.

Landskapsregeringens kommentar

[Avstyrkes](#) med motiveringen:

Barnskyddslagen är en sammanhängande helhet vars innehåll är både åländsk behörighet och riksbehörighet. Omhändertagande (åtgärder utan samtycke) är enligt Självstyrelselagens 27 § punkt 24 administrativa ingrepp i den personliga friheten, d.v.s. riksbehörighet. Anmälningsskyldigheten har tolkats som blandad behörighet, där anmälningsskyldighet till polisen om skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott/brott mot liv och hälsa hör till förundersökning av brott, som enligt 27 § 23 punkten självstyrelselagen är riksbehörighet.

De revideringar av lagen som gjorts i riket har i huvudsak gjorts av lagtekniska skäl samt för att precisera lagen och styra yrkesutövare att bättre förverkliga den ursprungliga lagens syfte. Att införa åländska avvikelser för att förenkla lagen eller sänka kraven på klientprocesser, förutom svårigheten att anpassa avvikelser till riksbehörighet, riskerar äventyra barnskyddets funktion och syfte. Avvikelser kunde även leda till svårigheter att tolka och tillämpa lagen, då rikets anvisningar, handböcker och förarbeten i mindre utsträckning kunde användas som stöd av kommunerna än idag.

I riket har man antagit en ny socialvårdslag för att flytta öppenvårdsklienter från barnskyddet till en allmän familjeservice (socialvårdslagen), vilket kan förenkla processerna med att ordna stöd för barn i behov av stöd. Genom att fokusera på tillräckliga förebyggande åtgärder har syftet med lagen varit att på längre sikt minska kostsamma korrigerande barnskyddsåtgärder, däribland omhändertagande.

Arbetet med en ny socialvårdslagstiftning är under arbete och service för barnfamiljer, däribland relationen till barnskyddslagen, utreds med åländska förutsättningar i beaktande.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.15 LL (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag

M18

Kommunsektorns förslag

Behövs lagen?

Landskapsregeringens kommentar

Lagen har upphävts - se LL (2015:4) 5 § 3 mom.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.16 LL (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland

M20

Kommunsektorns förslag

Behövs lagen? Finns det anslag? Har lagen tillämpats på senare år?

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Bör utredas.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.17 LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen som moderskapsunderstöd

M21 Hela lagen

Kommunsektorns förslag

Bör förenklas så att FPA ges befogenheten att dela ut moderskapsförpackningar. I detta nu är kommunerna, ÅHS, FPA och landskapet involverade.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Bör utredas.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.18 LL (1976:33) om yrkesmässig trafik/ LF (2008:140) om skolskjutsning

N12

Kommunsektorns förslag

Typisk landskapslag/förordning i det avseendet att den först skärpte kraven på skolskjutsfordon, kostnaderna höjdes och därefter lindrades kraven som följd av kritik. Kostnadsdrivande för vissa kommuner med stor andel skjutsar. Ref. Till debatten om taxitillstånd / taxinäringen osv.

Landskapsregeringens kommentar

[Förordas](#) med motiveringen:

Landskapsförordningen om skolskjutsning ses över och övervägs. Kommunerna har möjlighet att, genom offentlig upphandling, ställa de krav som de anser ändamålsenliga för att genomföra tjänsten.

Landskapslagen om yrkesmässig trafik revideras. I arbetet bör man se på hur användningen av olika transportmedel kan effektiviseras och hur samordningsvinster kan uppnås genom tillståndsförfarandet och särskilt vid upphandling av skolskjuts och andra samhällsbetalda transporter samt den samhällsstödda kollektivtrafiken.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.19 Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).

5.19.1 Grundskolelagen, allmän kommentar 3

O1

Kommunsektorns förslag

Det har sagts att man vill ge möjligheten till hemspråksundervisning via nätet och det är i sig en bra sak, men om det inte är gratis (osannolikt) ökar kostnaderna för skolan.

Landskapsregeringens kommentar

Kan arrangeras på olika sätt som inte nödvändigtvis ökar kostnaderna. Integrations- och demokratiaspekten bör prioriteras. I många fall ankommer integrationen av nya kommuninvånare till stora delar på skolan varför ett adekvat system för explicit hemspråksundervisningen för framtagas.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

5.19.2 Grundskolelagen, allmän kommentar 4

O1

Kommunsektorns förslag

En annan resursfråga för grundskolan är att om lärare förväntas ägna mycket tid åt administrativa uppgifter av olika slag så tas den tiden från undervisning och förberedelser. Att ålägga lärare mer administration gör att kraften går till annat än undervisning.

Landskapsregeringens kommentar

Detta är en avtalsfråga. Undervisningen ändrar struktur och karaktär i och med digitaliseringen varför man inte ska överskatta tidsåtgången. Även lärarens rättsskydd kräver att dokumentation utförs i enlighet med anvisningarna i läroplanen.

Effekterna av förslaget förväntas vara små.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

5.19.3 Grundskolelagen, allmän kommentar 5

O1

Kommunsektorns förslag

Minskar landskapsbidraget till den vanliga Medisverksamheten så blir det sannolikt färre kurstimmar i motsvarande grad. (Mer en budgetfråga)

Landskapsregeringens kommentar

En budgetfråga för landskapet och kommunerna. Kommunerna hanterar frågan olika vilket ställer medborgarna i en ojämlig ställning beroende på vilken kommun man bor i.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara svårt att genomföra.

5.19.4 Grundskolelagen, allmän kommentar 6

O1

Kommunsektorns förslag

Minskar landskapets möjligheter att köpa SFI-utbildningar av Medis så kommer färre nyinflyttade att kunna lära sig svenska och komma i arbete, vilket vore synnerligen olyckligt och en klar samhällsförlust. (Mer en budgetfråga.)

Landskapsregeringens kommentar

En budgetfråga. Verksamheten är viktig ur integrationssynpunkt. Systemutveckling möjlig i samarbete med näringslivet.

Effekterna av förslaget förväntas vara stora.

Förslaget förväntas vara medelsvårt att genomföra.

5.20 LL (1983:57) om studieledighet

O22

Kommunsektorns förslag

Lagen är mycket generös, eftersom arbetsgivaren inte har några möjligheter att motsätta sig studier så länge som dessa sker in om "utbildning som är underkastad offentligt tillsyn"

Landskapsregeringens kommentar

I ljuset av det livslånga lärandet bör vuxenstudiestödssystem vara upprättade för att möjliggöra studierna.

Effekterna av förslaget förväntas vara medelstora.

Kommunsektorns prioriterar ändringsförslaget [mindre högt](#).